

Bya

Nytt

Tidning för Långaröd – Önnköping med omnejd.

Årgång 21 Nummer 2 - April 2009

Bya Nytt

Utges av Önnköps Byaförening
Politiskt obunden tidning
Utkommer fyra ggr per år.
Nästa nummer omkr. 14 Juni
Manusstopp. 31 Maj
Ansvarig utgivare:
Byaföreningen
I redaktionen:
Tage Persson Långaröd 2243
242 96 Hörby Tel: 0415 - 60019
och Hans Skantz
e-post: hans.mail@onnekop.se
Hemsida:
<http://www.onnekop.com>

Kantannonserna är s.k. sponsorrutor
och kostar 50:- per utgåva.
STÖD VÅRA SPONSORER
och
ANNONSÖRER

Arnolds Kannibalmuseum Önnköping

Öppet efter
tidsbeställning

Tel. 0415 - 600 37, 600 76

DUMPERTRANSPORTER
Dan Gustafsson AB
Mobil: 070-575 12 27

Valborgsmässobål

Samling vid Långaröds kyrka den 30/4 kl: 18:30
Fackeltåg kl: 18:45 till bålet på Nils Åkes äng.
Där bålet tänds och kyrkokören sjunger.
Facklor säljs vid kyrkan,
pris 20:-
Medtag korv, bröd o dricka.

Hjärtligt välkomna.

”Kultur-safari”

Lördagen den 23 Maj

Kulturståket en sträcka på ca 25 km från Korsholm mot Ilstorp
Förflyttas du mellan konst-hantverkare, trädgård. Museum o
matställe. Om vi börjar i Korsholm här finns **Gerd Perssons
keramik**. Nästa blir **Ö. Sallerups Kulturhus med radioutställning
o Carl den XI:s stenar, Lavendelgården i Henset** en avstickare till
Pias Dekor i Oderup sen kommer vi till **Önnköps -
Lanthandelsmuseum** vi går in på **Önnköps Bageri o Thaikök**,
nästa blir **Restaurang La Flambée** vidare till **Arnolds
Kannibalmuseum**, fortsatt till **Färg Från Förr** som är mycket mer
än färg, och så har vi **Galleri AN´ Marie Bertam**

Alla ställena är öppna den 23/5 från kl: 10:00 till 18:00 matställena
ännu längre. Alla kommer att ha något extra ”vad får ni se vid ett
besök???????

En annons här kostar 50:-
Per utgåva.

Keramiker
Gerd Persson
Korsholm 7066

Telefon verkstad 0415-221 70
Mobil 073-946 73 92
E-post:gerd.persson.keramik@telia.com

Önneköps Gräv & Schakt

Arbeten med Grävmaskin,
Grävlastare, Hjullastare,
Lastbilar och Dumpers
Tfn. 0415 - 600 36,
070 - 60 600 36

Hans-Olof Nilsson
Slångatan 7, 242 34 Hörby
Tfn. 0415 - 126 31
Mob.tel. 0709-465408

**JOHANSSONS
ELINSTALL.-BYRÅ**
ÖNNEKÖP

Tel. 0415 - 601 31

Enochssons Åkeri AB

SKOGSTRANSPORTER
Önneköp

Tfn/Fax 0415 - 600 80
070 - 600 83 41

**Larssons
Hushållsservice**

Reparation och Försäljning av
nya och begagnade vitvaror.

Tel. 0415-600 77, 070-748 53 11

Medmänniska när det händer!

För att kunna hjälpa människor som råkat ut för olika kriser arbetar Röda Korset med lokal beredskap. Detta innebär att vi ska ha en lista med personer som vi kan ringa om olyckan är framme, t ex vid en större trafikolycka, storm eller kanske en brand. Men då ska väl kommunen och Räddningstjänsten rycka in? Ja, men det finns också behov av medmänskligt stöd utöver de insatser som de offentliga organisationerna ska sätta in. En medmänniska kan laga kaffe, finnas till hands, hjälpa till att kontakta anhöriga osv. Nu söker vi dig, i Önneköpstrakten, som kan tänka dig att stå på en sådan lista - det är Du som vanlig medmänniska som vi söker. Inga krav på utbildning eller att alltid finnas till hands, nej men som medger att vi ringer när medmänniskor behövs.

Kontakta Inger Mårtensson, 60047, om Du vill ställa upp.

Svenska kyrkan

VÄSTERSTAD FÖRSAMLING

Långaröd under tiden maj-juli 2009.

3/5 kl. 9.30 Gudstjänst, Jansson
12/5 kl. 19.00 Bibelstudium i församlingshemmet, Jansson
14/5 kl. 14.00 Café 14 i Önneköp, Jansson. "Krigsbarn i Finland och i Sverige". Terttu och Gustaf Backström
17/5 kl. 9.30 Mässa, Jansson
20/5 kl. 14.30 Mässa på Önebo, Jansson
24/5 kl. 11.00 Vårfest för barnverksamheten i Västerstad kyrka. Långaröd/Ö.Sallerups barnkör tillsammans med Tutti Frutti och Confetti framför musikalen "Moder Jord, Mr Fnatt och Livingstone". Roger Alenius och Anders Köllerfors medv. på bas och trummor
24/5 kl. 18.00 Dikt och pianokväll i Ö.Sallerups kyrka. Clara Nilsson läser dikter och Christina Lineau spelar piano.

30/5 kl. 15.00
Konfirmation i Långaröds kyrka, Lindgren och Jansson.
6/6 kl. 18.00
Nationaldagsfirande på Önneköps Idrottsplats, Jansson.
7/6 kl. 14.00 Mässa, Jansson
12/6 Skolavslutning.
17/6 Församlingsutfärd till "Sagobygden kring småländska Ljungby".
Anmälan till pastorsexp. senast 5/6
21/6 kl. 9.30 Mässa
28/6 kl. 13.30 Gudstjänst på Önebo
12/7 kl. 11.00 Mässa
26/7 kl. 11.00 Gudstjänst
9/8 kl. 13.30 Gudstjänst vid Lanthandelsmuseet

Reservation för ändringar.
Se även predikoturer i Skånska Dagbladet på lördagar och Frostabladet på måndagar.
Besök gärna www.kyrktoget.se

Köinge

Maskinservice

Tel: 0415- 622 88

Mobil: 0709-28 23 93

GÖR ETT BESÖK HOS HENNINGS RÖKERI OCH DAGMARS SERVERING HÄLLEVIK

Dagmars Servering öppet
maj - aug varje dag.
Affären, i samma byggnad, är öppen
varje dag hela året.
Tel. 0456 – 520 50
Vid bussresor: förbeställ gärna

Ö Sallerups Kulturhus

Hantverksbod – Cafe'
Loppis – Vävstuga
Jöns H. Minne - Hembakat
Lördag kl. 10 – 17 Söndag kl. 12 – 17
Tel. 0415-612 75, 610 67

Solkullens Förskola

Behöver ni barnomsorg ring
0415 - 60444

Telefon:
0415-60367
070-5912176
Fax:
070-6162176
F-skatt
Önneköp, 242 98
Hörby

Röda Korset

Långarödskretsen

Även Du kan bli medlem

Färg Från Förfr

Byggnadsvårdsbutik & Måleri

Linoljefärg, Tjära, Lindrev, Golvolja, Limfärg, Pigment,
Handtryckta tapeter, Gardiner, Mattor,
El-&Fotogenlampor, mm.
Stort sortiment av Dörr, Fönster & Möbelbeslag.

TRÄDGÅRDSMÖBLER

Regnvattentunnor, Spaljeer,
Pelargonier, Korgar, mm

Kagarp Boställe 0415-60364

www.fargfranforr.nu

Öppet: Tis. – Sön. 10.00 – 18.00

J.N. Måleriservice 0709 – 84 07 02

Här köper du Teknos färger!

Jag bryter din favoritfärg
(f.d. Lokalföreningens sortiment)

Ring Jonas Nilsson, Svensköp
Tel: 0709-84 07 02,

ISGRENS *Livs*

ÖNNEKÖP 0415-600 21

Per Bings väg 4 Önneköp

Tel. 0415 – 60021

Ombud för Systembolaget, Ombud för Apoteket

Öppet Måndag - Fredag 9 - 18

Lördag / Söndag 9 - 13

Nu kan du betala dina räkningar hos oss. Du kan även
lösa in värdeavier / utbetalningskort.

VÄLKOMNA
Ingvar o Annika

Den nya styrelsen, som valdes på kretsstämman i februari, består av Inger Mårtensson, Ulla-Britt Nittmo och Anne Andersson samt Christina Lineau och Bodil Hjalte som suppleanter.

Vi hoppas på ett fortsatt stöd för Röda Korset i Långaröd och att fler vill bli medlemmar. Medlemsavgiften är 200 kr om året och sättes in på pg 900 807-9. Välkommen!

Styrelsen

Pärups Bygdegård

Lokal att hyra för fest och annat.

För information ring Margareta
0415/61015

Bensinen är slut!

Nu är den sista macken i Önnköping stängd!
Var det kanske bättre förr då fanns det som mest 5 st. mackar, en bit in på 60talet var här 4 sen har den ena efter den andra lagts ner.
Nu har den sista stängt Åke o Ulla har gjort allt dom har kunnat för att få till en fortsättning men nix dom stora bolagen ser bara pengar. Ulla o Åke övertog macken 1962 alltså har dom drivit den i inte mindre än 47 år, vi vill tacka för dessa år.

Byaföreningen

**Vi vill tacka alla våra kunder.
Med vänliga hälsningar
Ulla o Åke**

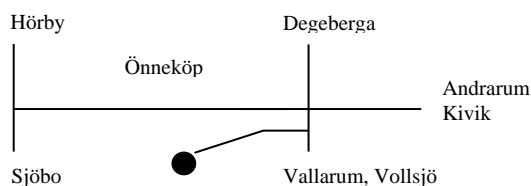
**Blomsterförmedling – Alla slags binderier
Blomsterarrangemang – Buketter
Krukväxter**

Galleri "ANI BERTAM"

**Genuint Konsthantverk, egen design och tillverkning.
Bildväv, Pärl och Textilcollage tusch/Akvarell**

Ring du till mej, Öppnar jag för dej

Hemmeneköp 8167, 242 96 Hörby. Tel. 0415/60393
"Hemsida" <http://www.onnekop.se/anmariebertam>
E-mail. bertam@onnekop.se

Behöver ni live musik under 2009?

Då finns vi för er! Vi finns på <http://www.ninnasorkester.se>
För bokning ring Ninna på 0734118462
Välkomna önskar Ninna med medlemmar i NINNAS ORKESTER

Flaggans dag den 6 juni

Firas på sedvanligt sätt med start kl: 18:00 från gamla Pensionärsbostäderna.
Med Flaggståg till Björkvallen där festligheterna fortsätter.
Alla är hjärtligt välkomna!!

Arangeras av Idrottsföreningen, Röda Korset, Kyrkan o Byaföreningen.

Välkommen till La Flambée

Restaurang med Bed & Breakfast i Önnköping

Specialiteter från **Alsace**, egenimporterade ekologiska Alsace-viner!
Rum & Frukost med härliga sällskapsrum i trevlig miljö. **Konstutställning.**
Ta med personalen och varva ner med en skön kväll före semestern.
Eller låt oss erbjuda ett unikt upplevelse -paket i vår vackra bygd.
Catering med bl a fantastiska laxfat (födelsedag, examen, konfirmationen etc)

Tel **0415-60456**, 070-2751324 www.la-flambee.eu

Öppet: Påsk, Valborg, 1. Maj, Kristi Hi-färd, 23 Maj = KULTURSAFARI,
Pingst med MORS DAG, alla dagar 12 juni -15 augusti.

Hörby Lantmän

Bygg och Energicenter
Vi finns på Råbyvägen 42

Välkomna

Välkommen till din lokala
handlare

Epost: epost@hbylm.se
www.hörbylantmän.se

Hörby 0415 – 171 00
Fax 0415 – 171 90

Noy's Thaikök

Per Bings väg 9
Tel: 0415- 60124

Önneköps Bageri

Önneköps Bil

Försäljningen av reservdelar, däck och bilar fortsätter tills vidare.

Önneköps Bil Tel: 0415-600 65 Mobil: 0709-79 23 83

Bra begagnat-utförsäljning.

04 Okavia Combi 1,8T Ambiente. 3.500 mil, AC, CD-radio	125.000:-
01 Ford Focus Combi. 14.310 mil	69.000:-
98 Skoda Oktavia LX. 27.000 mil, dragkrok, sommar/vinter- däck	31.500:-
98 VW Passat Combi 1,8 Turbo. 15.700 mil, CD-radio, alufälgar.	67.000:-

En annons här kostar 50:-
Per utgåva.

**ÖNNEKÖPS
MINIRACINGKLUB
ÖMRK**

Vi håller igång varje fredagkväll
kl 18.30 – 21.30 i ”Möllan”. Vi
träningskör, tävlar och mekar
med våra bilar. Bilar utlånas
ALLA ÄR VÄLKOMNA !

P. Stefansson

Tackor m. lamm, skinn
Bordercolliehundar
Lipizzaner föl
0415 - 603 71

Välkommen in på

www.prtryck.se

Välkommen till
Lavendelgården i Henset

Telefon: 0415-61175
www.lavendelgarden.nu

Öppet:
Maj – Aug. Lör. – Sön. 10 - 17

**Färs & Frosta
Sparbank**
Box 53
242 21 Hörby
Tel. 0415 – 173 00

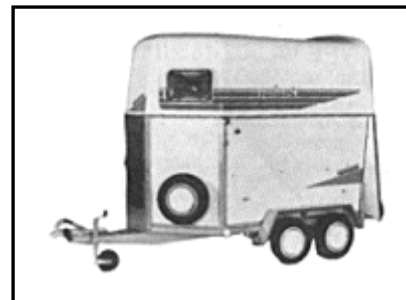

Hörby
Erbjuder dig många olika
aktiviteter: Boule, Bowling,
Data, Handarbete, Luftgevärsskytte,
Resor, Vattengympa m.fl.

För mer info. 0415 - 10336

Jönstorps Kaross

Släp - Bil - Husbil - Husvagn - Service
Jönstorp postl. 821
242 96 Hörby
Per Krondahl
Tel. 0415 – 60323

Axlar – Bromsar – El – Chassi – Rep.
+ Byggnationer

Återförsäljare av däck

**KUMHO & GENERAL
NOKIA & MICHELIN
HANKOK**

Bebyggelsen i Långaröd

5 maj kl 10-15

Vad kan byggnaderna i landskapet berätta?

Jimmy Juhlin från Regionmuseet i Kristianstad berättar om byggnadernas historia, byggnadsvård och om Långaröds unika kyrka!
Vi belyser också hur bebyggelsen speglar olika tider och epoker i jordbruksdriften.

Välkommen med din anmälan till www.kompass.lrf.se,
sök på utbudskod 7561.
Eller per tel till Sara Aurelius, 044-25 22 92,
Kamilla Persson 044-25 22 65

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Notiser från Önnököps IF

ÖIF på Internet

Adressen är: www.onneköps-if.se

Besök vår hemsida, det är den väl värd. Här kan ni läsa om det mesta som hänt och kommer att hända i föreningen.

I skrivande stund har serierna inte startat men när ni läser detta vet ni nog hur det har gått för våra lag i serie premiärerna.

Herrlagen.

Precis som vanligt har våra herrar imponerat i träningsmatcherna endast en förlust. Så det ser bra ut inför seriestarten. Tränaren Magnus Alven har nött in ett nytt spelsystem, och det skall bli intressant att se hur det fungerar när det börjar bli riktiga matcher. En ny spelare kan ÖIF lägga till de tidigare fem nyförvärven, 19 årige Robert Nilsson från Hörby FF, ja man kan nästan säga två nya, eftersom Hannes de Richelieu fick avbryta sin militärtjänstgöring i norrland, och något fotbollsspel från hans sida hade vi inte räknat med i år. Nu kan man lugnt påstå, att det blir en jätte förstärkning för laget. Så är frågan, blir det fågel eller fisk i år. Ja jag själv hoppas och tror att laget har alla möjligheter att vara med och slå om kvalplatserna till div 5, truppen ser jämnare och är större än under fjoråret, så lycka till.

Damlaget

Det blir damfotboll i ÖIF även kommande säsong. Precis som jag skrev i föra numret av Bya-nytt, har ÖIF damer och BW 90 dito beslutat sig för om ett gemensamt lag i serien 2009. Detta innebär att huvud tränaren Tommy Larsen nu har en spelartrupp på minst 20 spelare att tillgå. Föreningarna kommer helt solidariskt att dela på samtliga kostnader. Träningar och matcher sker var annan gång på respektive ort. Så för att få reda på när ÖIF damer spelar hemma får ni kolla på hemsidan eller i skånskan. Träningsmatcherna efter sammanslagningen har varit positiva även om det blev storstryk mot div 2 laget Sjöbo IF, och div 3 laget Ovesholms IF. Nu spelar ju våra tjejer i femman så dessa resultat var inte direkt en fingervisning om var våra flickor står rent styrkemässigt. Jag tror även här att Tommy kommer att coacha laget till en topplats, om sen det räcker för avancemang återstår att se, men lycka till.

Ungdomslagen.

Träningarna för våra ungdomslag är i gång på Björkvallens gräsplaner. Tider när de olika lagen tränar får ni av Jörgen Svensson. Tråkigt är att Isgrens F-12 lag har fått dra sig ur seriespel i vår på grund av det blev för få tjejer. Nu jobbar de ungdomsansvariga med att få ihop ett eller två mixade lag inför hösten. Så alla tjejer och killar är välkomna att komma och träna så får vi se vad det blir för lag inför höstsäsongen.

Lag till serie spel i vår blir ett P-15 som spelar elvamanna, och ett P-10 som spelar 7 manna. Det kan nämnas att våra P-15 pågar slog ärkerivalerna från Askeröd med 2-1 i en träningsmatch.

I boll och lek gänget blir det också förändringar. Det blir framöver två grupper, en där flickor och pojkar är 7-8 år, och en där de är 4-6 år. Alla är välkomna till våra träningar.

Finns det någon som vill hjälpa till på något sätt med våra ungdomar så hör av er till våra ledare eller till Jörgen. Allt som rör våra ungdomslag får ni svar på om ni ringer vår ungdomsansvarige Jörgen Svensson 60447.

Tennis

Enligt uppgifter från vår duktiga vaktmästare kommer tennisbanan att vara klar för spel senast den första maj. När tenniset är på plats är banan klar för spel, och då är det bara att anteckna när ni vill spela på schemat i den högra entrén, och erlägga spelavgiften. Anmälan till Önnököps open kan när som helst göras till Gert Nygren dock senast den 25 juni. Detta gäller så väl damer som herrar.

Loppmarknaden.

Lördagen den 1 Augusti

Har ni något att skänka ring Ceder 0416-32024, 0708-761712 eller Daniel 12866, 0709-275689.

Kräftskiva.

Lördagen den 15 augusti på Pickeboa Illstorp. Othellos orkester spelar

Bingolotto

Prenumerera på bingolottor via ÖIF, och ta chansen och vinna? ring Gert 60367 eller ordna det med respektive ledare för något av lagen.

Supporterklubben

Ni som saknar supporter lott kontakta Camilla 128 30 eller Jeanette 0707-881846 så fixar de det.

För Bya-Nytt
Gert Nygren

Fredagskväll på ÖMRK:s ”Blue Ring”

Klockan halv 7 lås dörren upp till miniracingklubbens bana. Då kommer de miniracingintresserade med sina bilar för att under ett par timmar ägna sig åt den aktivitet som dessa tycker är kul, nämligen att köra spårstyrd miniracing. Med föräldrars hjälp har man tagit sig till banan. Många har egna bilar och egna handtag, men för dem som inte har det lånar klubben ut gratis. Man pluggar in sitt handtag och så är det igång. Efter någon timme eller så tar man paus och går upp på andra våningen och handlar godis eller tar en ”fredagsfika” och kollar en liten stund på TV:en som är igång.

Efter avslutad fika är körningen igång igen. När klockan närmar sig 21.30 har deltagarna i kvällens ”övningar” fått nog. Man kopplar loss handtaget och packar ner sin bil och lämnar lokalen, efter en kväll, då man har fått göra det som man tycker bäst om, nämligen att köra spårstyrd miniracing. Det blev många varv på ”Blue Ring” och träning för att förbättra sina resultat ibland annat ”Skånecupen”

Vinnare leder ”Sydserien” i miniracing.

Dan Gustavsson som vann förra årets upplaga av ”Sydserien” i spårstyrd miniracing leder årets serie efter ett par av seriens deltävlingar. I den nystartade ”Skånecupen” ligger ÖMRK;arna väl framme. För närvarande är det fyra ”Önneköpare” som ligger bland de sex främsta, med Jens Strand på en 2:a plats.

Startfältet i årets upplaga av ”Skånecupen”
domineras av 14 förare från ÖMRK.

Resultatet bland de 6 bästa efter tre deltävlingar är som följer:

1.Simon Hellstrand	Malmö SRC
2.Jens Strand	ÖMRK
3.Pontus Jönsson	Malmö SRC
4.Emil Svensson	ÖMRK
5.Fredrik Raneland	ÖMRK
6.Max Gustavsson	ÖMRK

Text o bild: Per Andersson

Bildtext.

Far och son Gustavsson segrare i ”Sydcupen ” 2008.

Byaföreningens Sommarfest i Önneköp

Lördagen den 27 juni kl: 19:00 Insläpp från kl:18:00

Ståuppkomikens urfader. Peter Wahlbeck

Vis och Rockmusikens Gigant, Pugh Rogefeldt

Servering av grillat o kaffe mm.

Biljetter säljes från den 1 june hos Isgrens livs o Conditoret i Önneköp

Endast förköp pris 150:-

Mer information nästa nr.

Mellan Per Nils och Verkån

Sedan kom gården efter den far hade. Den beboddes av Mårten och Johanna Jimmer. De hade ett annat efternamn, troligen Mårtensson. De hade sju barn, tre flickor och fyra pojkar. Johanna var en ganska rar kvinna, mycket talför och omgicks gärna med länsskogvaktarens fru och med kronojägarens fru. Hon hade inte något mindervärdighetskomplex för att hon var fattig. Mårten, hennes man, var den meste jägare jag har känt. Dessutom var han en enastående berättare; han pratade bara jakt, och den minsta episod kunde bli en spännande historia. Hade han levt idag, kunde han ha varit en stor idol i TV. Han var anlitad som jaktledare av kronojägaren och även av en som kallades domaren från Sjöbo. Han var en otrolig spårare och visste precis var han hade det vilda. På vintrarna, det var svåra vintrar på 30-talet, gick Mårten runt alla marker och ringade in räv. Då han hade ringat in en räv, sände han bud till kronojägaren, som kom med någon god vän. Någon gång fick jag hjälpa till att driva fram räven – men utan bössa. Jag var väl inte mer än 12-13 år då. När räven var skjuten, så tog Mårten hand om den, flådde den, spände upp skinnet på en tana och torkade det. Ett rävskind kostade på den tiden 80-90 kronor. En timpeng låg på 2:50 till 3:50. Så det var värdefullt. Som jag sa så hade Mårten väl reda på det vilda, men han hade inga egna jaktmarker. Nog tror jag att Mårten under månlysa nätter plockade till sig vad han och familjen behövde. Det fattades nog sällan vilt där.

Lite längre ut till vänster låg kuskahusen. Där var två pojkar Ola och Emil Kusk och deras gamla mor. Pojkarna var i 35-40 års åldern. Emil var en ful fisk. Han behövde aldrig något arbete och hade mycket dåligt rykte. De hade några tunnland jord och en ko. Någon kvinna hade de inte i huset sedan moderna dog. Men Ola gifte sig med Herta Strömsten och köpte Mårten Svalas lilla gård.

Hertas föräldrar hade en liten gård längre ut i Skepperöd. Hon hade en bror, som hette Nils. Han var lika gammal som jag. Han hade inte lust att gå i skolan; ibland stannade han hemma långa tider. Då hände det att lärarinnan sa till mig att jag skulle gå ut och höra hur det var med honom. Deras lilla gård låg ganska fritt, så på långt håll kunde jag se hur Nils var ute och härjade och lekte med hundarna. När han såg mig, försvann han in. Jag knackade på och modern öppnade och sa: "Nils han är så väldigt sjuk, så han har varit sängliggande hela tiden, kom in!" Där låg Nils med täcket ända upp till näsan och såg välmående ut. Efter några dagar kom han tillbaka till skolan en period, sedan var det likadant igen.

Beträffande Emil Kusk så blev han ganska gammal, men en natt brann huset ner och de hittade Emil stående i skorstenen alldeles uppbänd. Han hade förmodligen sökt komma ut, men tagit fel dörr.

Persas Anders bodde också i en liten gård med en ko eller två. Hans fru kallades Benta Persa. De hade ingen brunn på gården utan gick en dryg kilometer för att hämta vatten i en källa, som kallades Sproshultskällan. Jag tror att han var en kusin till min mor. De hade en flicka, som hette Anna. Hon var stor och tjock och hade lite svårt att klara sig. Hon försökte att arbeta i plantskolan, men det gick inte. Hon satt mest hemma och virkade täcken o.dyl.

Sedan kom nästa gård, där bodde Ola Tor. Han hade ingen häst, men han hade två kor, som han dresserat, så han körde och plöjde med dem. När han plöjde, gick hans fru mellan korna med en lina om ryggen och hjälpte till att dra.

På nästa gård bodde Mårten Svala. Där fanns en liten skogsdunge runt husen. Ibland när vi på morgonen gick till skolan, satt Mårten och hukade sig för att uträtta sina behov. Vi tyckte det var obehagligt och smög tyst förbi.

Vi går ett stycke längre upp längs landsvägen. In till höger bodde länsskogvaktare Anders Nilsson, som bedrev en ganska stor plantskola för granplantor. I plantskolan arbetade tidvis många kvinnor – kanske ett 20-tal. Till vänster bodde Nils Andreasson. Han och jag – jag var väl 15 år – var de enda karlarna som arbetade där. Vi lade upp sängar eller bänkar. Som vi sedan rullade över med en rulle med pinnar på. I hålen som uppstod satte sedan kvinnorna en mycket liten granplanta, som sedan fick växa ett par tre år, för att sedan planteras ut iskogen. Det var otroligt vad dessa kvinnor kunde vara fräcka och vulgära när de kom så många ihop, så jag fick öronen av både det ena och det andra. Men Andreasson, som ansågs som en mycket sträv och hård man, kom jag väldigt bra överens med. Jag var nog ganska duktig på att arbeta. Ibland sa han: "Vi tar det lite lugnare. Du är så jävla duktig, så du kan få bli min svärson." Han hade en flicka, men hon var nog 6-7 år äldre än jag, så jag reflekterade inte.

Erbjudandet att bli svärson till Andreasson var inte dåligt. Det var vida känt att han hade en stor, grov knölpåk, som han flitigt använde på kavaljerer som hängde utanför huset för att uppvakta hans flickor. Då och då hände det att han for ut med käppen och gjorde rent hus. Gud nåde den som inte hann undan fort nog.

Länsskogvaktaren hade en son som hette Erik. Han drev mycket fräckt snack med kvinnorna. Han var tidvis lite bas för plantskolan. En dag hände det att han kom en hel timme för sent, så kvinnorna skällde på honom. Då sa han: "Det skall jag tala om för er att har jag inte ett rejält stånd då jag vaknar, så stiger jag inte upp." Det blev sedan gängse tal om det var någon som kom försent.

Verkån

Så går vi över Verkån. Vid bron var en vattning, där brukade vi gå ner och fånga kräftor och ålflabbor, när vi kom hem från skolan. De kallades egentligen alltid för ålakusor (7), men det ordet vågade vi inte säga så mor hörde det. Det var en liten fisk på 10-15 centimeter. Den hade ett brett huvud, men kroppen spetsade snabbt av. Den var ganska orädd och gick ofta att fånga med bara händerna.

Hemmeneköpagården

Min morfar Per Persson var fattigt född men på något sätt så köpte han Hemmeneköpagården. Det var den största gården i nejden med mycket men ganska dålig mark. Det var mest kärrmark och torra backar. Han hade tjur. Det var lite status på den tiden, för då fick alla de andra bönderna leda korna dit och få dem betäckta. Han berättade om en kvinna – Kerstin. Hon bodde ensam och hade en ko, som var hennes allt. När hon kom med sin ko till tjuren var hon alltid klädd i den bästa svarta dräkten, en sådan som användes vid alla högtidliga tillfällen. På gården var en stolpe för ändamålet. Där bands kon och tjuren leddes fram. Då var Kerstin med; den ena handen höll om rumpen och den andra grep hon om tjuren och styrde in den. Per sa till henne: ”Tjuren klarar nog att hitta rätt själv.” Då sa hon: ”Men det spills så mycket då.”

När allt var väl avslutat, sa Kerstin: ”Nu skall jag betala.” Det kostade 25 eller 50 öre. Då går vi in sa Per så skall jag bjuda på en sup. Han slog upp en rejäl sup, som de tog på stående fot med en bit socker som tilltugg. ”Vi får väl ha en till?” sa Per.

”Bara några droppar.”

Men Pär slog fullt glas, och Kerstin svalde den utan att blinka.

När de kom ut igen sa Kerstin: ”Du Per, du skulle inte kunna låta han stiga på en gång till. Det sker ju bara en gång om året, så jag tror nog att hon skulle tycka om det.”

Per Persson blev senare gift med en kvinna från trakten som hette Johanna. Det blev min mormor. De fick många barn:

Anton	reste till Amerika
Olof	reste till Amerika
Anna	min mor
Oskar	Edits far
Edvin	
Alfred (8)	
Jenny	
Ivar	

För att kunna försörja alla dessa så tog han med tre, fyra av de äldsta och reste ut och tog betor på slätten. Mor har berättat om detta. ”O, vad vi fick arbeta”, sa hon.

Men Per var inte nöjd. Han ville ha ett ställe med bättre jord. Därför överlät han Hemmeneköp åt Viktor o Elin och köpte ett ställe ner mot Lövestad. Där stod en så fin skörd det året han köpte det. Det var någon slags skogslera, som behövde mycket vatten. Var det torra år blev det nästan ingenting. Så han sålde detta och köpte ett nytt ställe i Elestorp. Dettavar kanske inte heller det bästa, men detta behöll han tills han blev trött på jordbruk. Då styckade han av en tomt. ”Här skall jag bygga mig ett hus”, bestämde han.

Han fällde timmer; det var för dyrt att skicka det till sågverk. Han bilade upp det. Jag fick vara med och lära; det var ganska trevligt. Vi lade upp en stock på två bockar, sedan hade han en snodd (lina), som han kritade, spände längs stocken, lyfte upp några centimeter på mitten och släppte. Då blev det en vit, fin linje att bila efter. Han och jag bilade upp allt timmer till huset. Jag är glad att ha fått vara med om detta; det är nog inte många som fått uppleva det idag.

Norr om Verkån

Låt oss återgå till Hemmeneköp. Nästa hus var lågt och gammalt och låg på kanten av vägen och med en mycket brant sluttning ner mot Verkån. Här bodde någon som de kallade Bonnen. De hade en son som kallades Bonnahjalmar. Han var lite smått knepig. Han och Alfred, som senare hade gården, var lite ovänner. Då hände det att när Alfred gödslade ut ur stallet och hade dörren öppen, så stod Hjalmar oej sköt med salongsgevär så kulorna smällde i dörren.

I näst hus bodde Olof Glans. Han var gift med Andreassons Anna. De hade två barn. Pojken hette Harald. Vad flickan hette minns jag inte – jo, hon hette Lisa. Lisa Glans – vilket vackert namn!

Olof Glans hade varit med bland dem som for till Amerika. Men han greps av hemlängtan och återvände till Sverige. Jag har läst något brev som mors bröder skrev hem. De skrev: ”Olof Glans skall vända tillbaka till Sverige. Vi förstår inte. Vi trodde att han hade svultit tillräckligt i det landet.”

Olof Glans hade köpt ett lite ställe i Hemmeneköp. Det var ett mycket trevligt hem och vi ungdomar var alltid välkomna dit. Olof var en stor stark man. Han var ordningsman på danstillställningar. Var det någon som bråkade, så tog han dem och bockade ihop dem så de var alldeles slut. Samtidigt var han så snäll, att tårarna ofta trillade på kinderna.

Vilka fantastiska människor det fanns. Om man fortsatte lite längre upp längs vägen, kom man till korset. Där låg en liten affär på höger sida; den är nog riven idag. På vänster sida mitt emot bodde någon som hette Rundgren.

Lite längre fram längs vägen bodde en gammal grote (?), som kallades för Boelten. Han bodde ensam på gården och alla djuren gick fritt. På den ena ändan var en stor sal, där pingstvännerna hade sina möten. Vi gick ofta dit, men det var mest för att leva bus. Under denna sal var en stor källare med en ingång nästan i marknivå. En kväll när det var väckelsemöte, samlade vi ihop en flock får och grisar, som vi föste in i källaren. Vi stängde dörren, gick in på mötet och satte oss lugnt att lyssna. Ni kan tänka er vilket liv med källaren full av får och grisar – och ingen trossbotten. När läsarna satte igång med ”halleluja, tack och lov”, så svarade de inestängda djuren tiofalt igen.

Den här mannen, Boelten, älskade att smälla upp nya billiga hus. Det blev minst 2-3 st där uppe vid korsvägen. Där hamnade bland andra en flicka, som de kallade Hönsaruth, därför att hennes far livnärde sig på att handla med höns. Hon blev sedan gift med en bonde utifrån Nyåkra, så jag tror att hon fick det bra.

Går vi från korsvägen ner till höger kommer vi förbi resterna av Daniels hus. Nästa gård är Mårten Sme's, där bor min kära skolkamrat Ellen numera. Sedan kommer Nyléns hus.

Passerar vi nya Vallarumsvägen kommer vi bort till Olof Nils gård. Det var otur för den brann ned och jag tror att allt blev förstört för Ellen och Hanna, som jag tror att systemen heter. Men Ellen, min klasskamrat, har fått ett fint hem i Mårten Sme's gård.

I mitten av 30-talet brann den gamla skolan i Jönstorp ner med lärarbostad och allt. Det blev byggt en ny skola med en mycket fin gymnastiksal på hela övre våningen. Tack vare vår lärarinna Dagny hade vi nästan fri tillgång till den. Vi bildade en förening som hette "Spänst" – en del för pojkar och en för flickor. Det var otroligt vad fin tillströmning vi fick trots ett avsides läge. Vi ordnade skidmarscher och riksmarscher. Vi hade fester och uppträdde som akrobater för att tjäna pengar. Flickorna var mycket duktiga att spela teater. Vi fick faktiskt fart på folket, t.o.m. gamla bönder var med. På vintern hade vi en mils skidmarsch. Det var kallt – kanske 20o. Länskogvaktarens Erik, som jag nämnt tidigare, var ingen sportsman, men han kom iförd endast en tunn, vit overall. När han kom halvvägs hade han fått frost i doningen; han var ovanligt väl utrustad. Han föll på knä i spåret, tog fram den och började massera den med snö. De övriga åkarna, även flickorna, passerade förbi mycket förvånade över det överflöd de såg.

Karlarna på torvmossen

(Detta kapitel är kanske lite ekivokt, så är ni inte intresserade, skall ni inte läsa det. Men jag berättar det eftersom det är sant.)

I april körde de igång med att ta upp torv. Redan tidigt på morgonen hördes, ackompanjerat av orrspel, ljudet från torvmaskinen. Den krävde 7-8 man för att gå för fullt. Arbetet var hårt och det var bara salta, starka karlar som klarade det. Ibland kom det en rejäl regnskur. Då tog de skyl i en arbetsbod med ett bord i mitten. Samtalen var mest den ena fräckheten efter den andra, ju fräckare desto bättre.

Bland annat kom det en dag upp en diskussion om vem som hade längst stake. En sådan fråga måste lösas på ett förnuftigt sätt. En av karlarna kom på en briljant idé: "Vi satsar några kronor och lägger dem i rad från bordkanten och inåt. Den som kan sopa bort flest kronor har vunnit och tar hem potten."

Järberg han vann med god marginal.

Det var en karl som hette Albin. Han ville stå på god fot med sin arbetsgivare Järberg. En dag bjöd han honom att följa med hem. Jag har köpt hem lite brännvin, så vi kan festa lite. Albin hade en stor tjock syster, som hette Anna. När de druckit ett par rejäla kaffegökar, tålde inte Albin mer. Han gick ut och somnade i höet. Den sista kaffegöken stod orörd. "Den får du dricka", sa Järberg till Anna. Anna slog den i halsen och det dröjde inte länge förrän hon hamnade på rygg i soffan med Järberg över.

Dagen efter när hon kom till plantskolan, kände hennes väninna knappt igen henne. "Vad har du varit ute för", frågade hon. "Tala inte om det, men Järberg har varit på mig nästan hela natten. Han var otroligt stor och hård; jag skrek när han kom första gången, men sedan var det väldigt skönt."

Men säg den glädje som varar beständigt; Anna blev gravid och Järberg drog sig tillbaka. Men ödet var nådigt; efter 3-4 månader fick Anna missfall, vilket löste problemet.

Fortsätter man vägen fram genom Olof Nils gård, kommer man fram till en lång länga. Där bodde Elin och Viktor. De hade fyra barn: Harald, Karin, Herta och Greta. Harald var min bästa vän.

I nästa hus var en affär. Den sköttes av en flicka, som hette Asta. Hennes far hade en affär i Önnköping och kallades Putten. Därför blev det Putta-Astan. Bortom affären låg det ett hus till, som jag inte vet något om. Längre fram låg det en länga med smedja. Den köpte morbror Olof, när han kom hem från Amerika.

Vid Viktors hus gick en väg in till ett sågverk, som ägdes av Johan, sågare. Han var en mycket skicklig sågare. Han var otrolig till att kunna fila en klinga, så att den skar såsom hyvlat. Elin var en duktig människa. Ofta skötte hon den stora ångmaskinen, som drog sågverket. Johan tog sig då och då en rejäl fylla, men först stannade han sågen. Han gick inte nära den när han hade sprit i kroppen.

Han hade två hus: en lång länga där han hade två hyresgäster och ett mindre där han bodde själv. Den ena hyresgästen hette Amalia. Folk sade att hon var lite fästmo till Johan. Städningsen skötte Johan genom att då och då strö färskt sågspån på golvet. Det var praktiskt och gav en frisk doft.

För att hämta brännvin i Östraby hade han en gammal moped och en speciell ryggsäck. Det behövdes för det rörde sig om 10-15 liter i taget. När de så kom igång, skulle det supas rejält. En gång satt Ernst och Johan vid bordet. Johan hade tappat huvudet, så att det vilade mot bordet. Hjalmar låg på rygg i sängen och famlade med armarna på väggen. Där hängde Johans jaktgevär alltid laddat. Rätt vad det var hade han fått ner bössan och tryckt av ett skott. Då lyfte Johan på huvudet och sa: "Nu sköt min själ Hjalmar Ernst." Så sjönk huvudet ner igen.

När Olof kom hem från Amerika, hade han varit där i 40 år. Han hade bott långt ute på prärien med en hel del kreatur och lite grisar. Han såg när mor och far slaktade grisar – vilket arbete! ”No”, sa han. ”Jag gick ut och sköt en gris, sedan tog jag de bästa bitarna; hundarna fick resten.”

Han hade levt sitt liv på prärien. Hade visst haft en dansk granne de första åren, men denne tröttnade och åkte till annan ort. Jag sa till Olof: ”Det var ju tråkigt.” ”No”, sa han. ”Då fick jag ju mer bete till mina djur.”

När han skulle åka tillbaka till Amerika sa mor: ”Men vad skall du i Amerika att göra. Du har ju alla dina släktingar här.” Näst sista dagen hade han ändrat sig och köpte längan med smedjan. Eftersom han inte var svensk medborgare, fick far stå för köpet tills han kom tillbaka. Det visade sig vara en fullträff. Han köpte en bil och Amalia fick åka så mycket hon ville. I gengäld fick Olof ligga på hennes soffa ibland hela dagen. Det märkliga var att det var aldrig någon ovänskap mellan Olof och Johan om Amalia.

Längre fram förbi smedjan låg en gård (9). Där bodde en pojke, som hette Gösta. Han var nog 5-6 år äldre än jag. En vinter gick vi skogen och högg ved tillsammans. Det var en sträng vinter och hygget låg långt uppe i fästan. Vägen dit var inte plogad, så vi vadade i ½-meter snö rakt genom markerna. En dag hade sågen blivit slö. ”Jag skall fila den” sa Gösta. Vi fällde ett träd så att stubben blev en meter hög. I den skar Gösta en skåra lagom att lägga klingan i. Så satte Gösta igång att fila – en, två, jag tror tre gånger. Klingan blev sämre för varje gång. Jag hade lite svårt att hålla mig för skratt. Då brast det för Gösta. Han tog yxan och högg klingan tvärt av. Det var slutsågat för den dagen, och klockan var väl inte mer än tio. Vi vadade hem genom snön, och Gösta fick gå till Öneköp och köpa ny klinga.

Gösta var lite framåt men kanske på fel sätt. Då vi lade ut banan för skidmarsch, hade vi en lina som var 50 meter, som vi mätte hela milen med. Det var jobbigt, men rätt skulle det vara.

På gymnastiksalen höll vi på att sätta fram plinten med språngbräda framför. Någon matta hade vi inte hunnit lägga ut. Då kom Gösta farande med full fart, balanserade några ögonblick rakt upp, stående på händerna för att sedan prestera ett platt fall på ryggen med nacken före i det hårda trägolvet. Det blev tyst några minuter. Sedan hördes ett ynkligt ljud och Gösta försökte röra sig.

Då och då var vi nere vid Lars Kristians mölledamm. Där fanns en båt, som vi kunde låna och ro runt med, och så badade vi och simmade. Vi hade även ett badställe i Verkån, där vi ofta höll till. Vi fiskade i ån, fast det var inte mycket fisk, men en gång fångade vi en ganska stor ål.

Ja, detta var några glimtar från gårdarna och livet längs vägen, så som jag minns det från min barndom och ungdom.

Utskrift: Carl-Gustav Svantesson

Referenser och kommentarer

Av Carl-Gustav Svantesson

1. Uttal: KÓRRRA. Dialektalt (Skåne, Halland, Blekinge och Kalmar län) för ”större dyig vattenpuss, som saknar avlopp” /Rietz, Svenskt dialektlexikon/.
2. Vägen Vallarum-Degeberga byggdes 1930(?).
3. Sockerbetskörden ute på slättbygden krävde mycket arbetskraft, som bl.a. rekryterades från skogsbygden. Att resa till slätten och ta betor var därför ett känt begrepp under ett halvsekel och en viktig biinkomst för folket på åsen.
4. NACKA = hugga av blasten med en särskild huggkniv (betkniv).
5. Äv. ”GEVEN” dialektalt för givmild.
6. Per Nilsson
7. Dialektalt (Blekinge och Skåne) för *Zoarces viviparus* (tånglake) /Rietz, Svenskt dialektlexikon/. I Nationalencyklopedin m.fl. uppslagsverk används ÅLKUSA synonymt med tånglake, varför ordet kanske kan betraktas som svenska. Tånglaken anges emellertid leva i salt eller bräckt vatten. Här finns tydligen mer att forska kring.

KUSA, vulva (Götaland); ordet finns snarlikt i norska, danska, holländska och gaeliska.

Ordet ÅLAKUSA torde hänga samman med folktrons föreställning att den är hona till ålen. Ålen kan ju liknas vid en fallos och ålakusan vid en vulva.

Ordet ÅLAFLABBA kan jag inte hitta i något lexikon, men man kan ju förstå namnet, då man betraktar fisken i fråga. I min barndom använde vi också ordet ålakvabba. Enligt Rietz är ålakvabba eller ålasvabba en mycket liten gädda. I Rietz Dialektlexikon står också:

- Kvabb (Skåne)= tjockt och fett
- Kvabba (Skåne)= tjock och fet kvinna; dallra
- Skvabba (Västergötland)= tjock och fet människa

Liknande ord finns i engelskan (squab, squabby), tyskan (quabbe) och i holländskan (kwab) – alla med ungefär samma betydelse. Man torde därför kunna dra slutsatsen att det fanns ett gemensamt germanskt ord med stammen skvabb. Ordet är konstigt nog inte upptaget i svenskan – förmodligen därför att det inte har använts i Mälardalen. I Oxford Dictionary hänvisas under ordet squab till svenska dialekter (!!).

8. Alfred Persson g.m. Alma. De köpte senare Hemmeneköpagården.

9. Alfred Nilssons

Och här slutar historien.